

Балаға оның
ауруы туралы
қалай айту
керек?

Баламен оның ауруы туралы сөйлесу - қиын міндет. Біздің мақаламыз сізге көмектеседі деген сенімдеміз. Онда ұсынылған ойлардың көбін бұл мәселені басқа балаларыңызбен немесе олардың достарымен, сондай-ақ ата-аналары онкологиялық аурумен ауыратын балалармен талқылағанда пайдалануға болады.

Мүмкін өзіңіздің бар өміріңізде шешуге тура келген ең қиын мәселе ауру балаға оның денсаулығының күйі туралы түсіндіру мәселесі болған шығар?

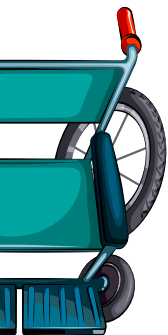
Зерттеулер балалардың көпшілігі ата-аналары мен медиктердің оларды қорғағысы келген әрекеттеріне қарамастан өздерінің ауыр дертке шалдыққандарын түсінетіндерін көрсетті. Бір уақыттарда өздерін нашар сезінеді, дәрігерлер оны жиі қарайды, өте жағымсыз және қорқынышты зерттеулер мен ем-шаралардан өтуге тура келеді. Ата-аналары мен жақындарының мазасыздануын да байқамай қалмайды. Егер ешкім оған ауруы туралы айтпаса, бала өз қиялынан жауап іздеп, үрейлене бастайды. Ол өзінің ауруы – қандай да бір ісі үшін келген жаза деп шешіп, мазасызданып, өзін кінәлай бастауы мүмкін. Сондықтан қазіргі кезде медиктер балаға ауруы туралы шындықты айту оны өзін кінәлау сезімінен қорғайтынына және емдеуге көмегін тигізетініне келіседі.

Алайда мынадай сұрақтар туындайды:

«Балаға ауру туралы шындықты кім айтуға тиіс?»

«Мұны қашан істеу керек?»

«Нені анық айту керек?»

Баламен кім сөйлесуге тиіс?

Бұл сұраққа жауап әр отбасында әр түрлі. Ол сіздің баламен қарым-қатынасыңызға байланысты. Онкологиялық аурумен ауыратынын оған айту өте қиын. Мүмкін сіз балаға өзім айтамын деп шешерсіз немесе балаға ауруын түсіндіру туралы дәрігерге өтініш жасарсыз. Кез келген жағдайда баланы қолдау, қайрат беру, сүйіспеншілік білдіру үшін сіз немесе балаға жақын адам жанында болуға тиіссіздер.

Егер баламен өзіңіз сөйлесемін деп шешсеңіз, бұл мәселені шешуге және қалай айтуға көмектесе алатын адаммен алдын ала талқылаңыз. Сізге дәрігер, баланы емдеуші дәрігер, медициналық бике немесе психолог жақсы кеңестер бере алады. Бұл мәселені басқа ауру балалардың ата-анасымен алдын ала талқылаудың пайдасы бар, Мәскеу онкологиялық ауруларға көмек көрсету қоғамының

балалар секциясы сияқты ата-аналар қауымдастығы да көмектесе алады. Не айтқыңыз келетінін ойланыңыз, айна алдында дайындалыңыз.

Қашан айту керек?

Балаңыздың бойындағы ерекшелігі, оның көңіл-күйі бөгде адамға қарағанда сізге жақсы белгілі, балаңызға ауруы туралы қашан айтқан жөн екенін өзіңіз ғана дұрыс шеше аласыз. Мүмкін оған бәрін бірден айтпаған дұрыс болар. Тыныш, жайлы жағдай жасайтын орынды таңдап алсаңыз жақсы болар еді. Бұл орман немесе ол жақсы көретін ойын орындары болуы мүмкін.

Диагноз қойылғаннан кейін сөйлесуді күндер мен апталарға созып, кейінге қалдырмау керек екені анық. Көпке дейін айтпай созудан бала бойында үрей қалыптасуы мүмкін, ал одан айығу қиынға түседі.

Балаға айтардың алдында онкологиялық аурудың қандай түрі екенін және қандай ем қабылдау керек

екенін түсіну сіз үшін маңызды. Сонда ғана сіз баланың сұрақтарын алдын ала болжап және дәл ақпарат беріп, оған көмектесе аласыз.

Нені айту керек?

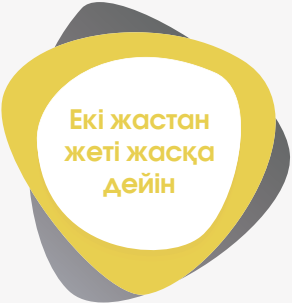
Ақпарат көлемі және балаға ауруы туралы сіздің қалай айтуыңыз оның жасына және зердесіне байланысты. Бірақ әрқашан жайлы, ашық және шынайы әңгіме болуы қажет. Біз сізге жасы мен түсіну деңгейінің байланысы туралы жалпы түсініктерді ұсынамыз, бірақ нақты сіздің балаңызға бейімделу керек. Оның түсінігі біз ұсынатыннан өзгеше болуы мүмкін. Сондықтан баланың өзі не ойлайтынына және ауруы туралы түсінетініне, бірінші кезекте қандай мәселелерге көңіл аударатынына сіздің мұқият назар аударуыңыз қажет.

**Туғаннан
бастап екі
жасқа дейін**

Екі жасқа дейінгі балалар онкологиялық аурудың не екенін түсіне алмайды. Оған тікелей болып жатқан оқиға маңызды, мысалы, ата-аналарының қасында болмауы. Бір жасқа толған балалар айналасында болып жатқанға назар аударады және оған ықпал етуге тырысады. Олар зерттеулер мен ем-шаралар жасау кезінде мазасызданады, жылайды және қашып кетуге әрекет жасайды.

18 айдан асқан бала айналасында болып жатқанды түсінуге дайын. Оған ауруханаға бара жатқанда ауруханаға бармаймыз деп айтпауыңызды және ем-шара ауыр болса, ем-шара ауыр емес деп айтпауыңызды өтінеміз. Одан да оған шындықты айтқан жөн. Мысалы, укол салғанда бір сәтке ғана ауырады және бұл кезде жылауға болады деп айтыңыз, сіз оның мазасызданғанын білетінін сізді және түсінетінін сізді білдіріңіз. Осылай түсіндірсеңіз оның сізге сенімі артады. Онкологиялық ауруы бар балаға болып жатқан оқиғаны бақылауға қандай да бір шамада мүмкіндік берген маңызды. Мысалы, дәрі ішу керек болғанда оны немен - алма немесе жүзім шырынымен ішуді өзі таңдаса жақсы.

Екі жастан жеті жасқа дейін

Екі жастан бастап жеті жасқа дейінгі балалар өз ауруын жақсы түсінетін халде. Әдетте олар болып жатқан оқиғаны бір көзқараспен – өз көзқарасымен түсінеді. Ол әлем оның айналасында қозғалуда деп түсінеді. Бұл жастағы балалар оқиғаны бір белгісі бойынша жіктеуге бейім және ауру туралы түсінігі қандай да бір ерекше оқиғаға байланысты, мысалы төсекте жатуға және тауық сорпасын ішуге тура

келеді. Бұл кезеңде балалар көбіне ауру себебі белгілі бір әрекеттен деп және өздігінен немесе бірқатар ерекше ережелерді орындау арқасында сауығамын деп ойлайды.

Бұл жастағы баланы ол істеген немесе істемеген істің ауру себебі және ауру және емделу оның қандай да бір қателігі үшін жаза еместігін айтып, тыныштандыру қажет. Оған сондай-ақ барлық медициналық ем-шараларды шынайы және нақты түсіндіру және ешқандай жаза емес екендігін тағы да есіне түсіру маңызды.

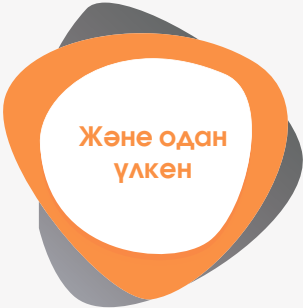
Аурудың өзіне байланысты қарапайым түсініктер берген жөн. Диагнозды түсіндіру кезінде онкологиялық аурулар табиғаты және түсінігі мен қазіргі кездегі түсіну арасындағы байланысты орнататын балаға түсінікті оқиғалардың пайдасы болуы мүмкін. Бұл түсініктер балалар онкологиялық аурулардың әр түріне (лейкоз, рак, саркома және т.б.) икемделген болса, жақсы болар еді. Мысалы, екі жастан бастап жеті жасқа дейін жақсылық пен жамандық туралы түсінік қалыптасады және бала ауруды «жақсы» және «жаман» клеткалар арасындағы шайқас ретінде түсінуі мүмкін. Сонда дәрі қабылдағанда «жақсы» клеткалар күштірек болады және «жамандарды» ұрады.

**Жеті жастан
бастап он екі
жасқа дейін**

Балалар 7 жастан бастап 12 жасқа дейін бірнеше оқиғалар арасындағы өзара байланысты түсінетін күйде, яғни олар ауруды ауру белгілерінің құрамы деп түсінуі мүмкін. Аурулары – қандай да бір әрекет нәтижесі деген болжамды сирек жасайды. Олар дәрі қабылдау және дәрігердің айтқанын істеу қажет екенін түсінеді.

Мұндай балаларға онкологиялық аурулардың мәнін аса толық түсіндіруге болады, бірақ бәрі-бір түсінікте тілде түсіндіру және салыстыруларды пайдалану қажет. Сіз, мысалы, біздің денеміздің түрлі клеткалары түрлі жұмысты орындайтынын білесіз. Бұл клеткалар өз жұмысын жасау үшін адамдар сияқты бірге жұмыс істеуге тиіс. Бұл ретте ісік клеткаларын «жақсы клеткалардың» жұмыс істеуіне кедергі келтіретіндермен салыстыруға болады. Емдеу «жақсы клеткалар» қайтадан бірлесіп жұмыс істей алуы үшін кедергі келтіретіндерді жеңуге көмектеседі.

12 жастан асқан көптеген балалар оқиғалар арасындағы өзара қарым-қатынастың жиынтығын түсінетін күйде болады. Сондықтан біз түсінік бергенде тек олардың жеке тәжірибесіне ғана сүйенудің қажеті жоқ: жасөспірім осыған дейін басынан кешкендерге ешқандай ұқсастығы жоқ оқиғаны ойлап байқай алатын күйде. Бұл жас тобындағы балалар ауруды тек ерекше белгілері мен күн сайынғы әрекеттегі шектеулер арқылы анықтап қана

**Және одан
үлкен**

қоймай, бұл белгілердің себептерін де түсіне алады. Олар өзгерген клеткалардың ағзаның қалыпты қызметін бұзғаны нәтижесінде мұндай белгілер болатынын түсінетін күйде. Осылайша онкологиялық аурулардың кейбір клеткалардың «өзгеше» болып қалатын ауру ретінде түсіндіре аламыз. Бұл «өзгеше» клеткалар қалыпты клеткалардан жылдамыраық өседі, олар дененің басқа бөліктеріне енеді және оның қалыпты қызметін бұзады. Онда емдеу міндетін ағзаның қайтадан қалыпты қызмет ете алуы үшін «өзгеше» клеткаларды жою ретінде сипаттауға болады.

Қарым-қатынасқа дайын болыңыз

Сіздің баламен онкологиялық ауру бойынша қатынасыңыз емдеудің өзіне ұқсас – сіз арқылы түрлі фаза өтетін процесс. Осыған қарай сіз барлық осы сатылардан бірге өтесіз, оның сана-сезімі қалыптаса бастайды, оның зерде деңгейі өседі және аса күрделі сұрақтарды қоя бастайды. Егер сіз бұдан бұрын оның ауруын бірге талқылауға дайын болсаңыз, бұл қазір балаңызға көмектеседі және болашақтағы қарым-қатынастарыңызды нығайтады.

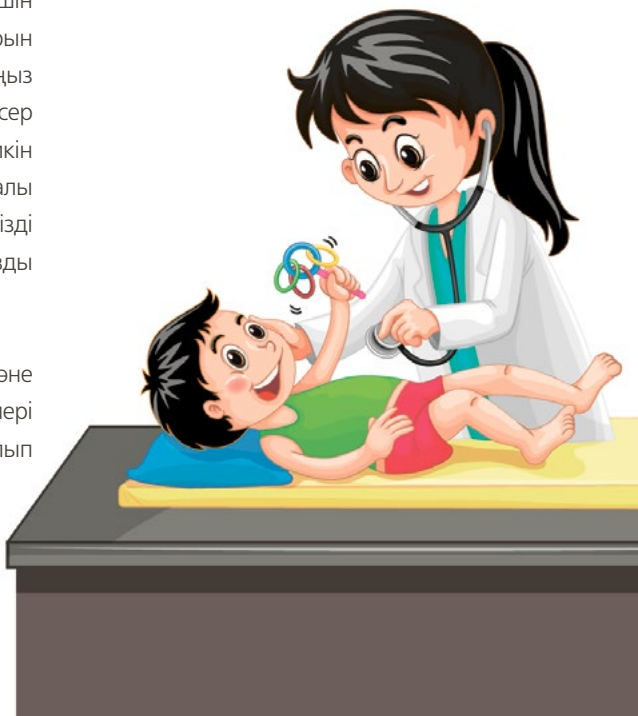
Бір уақыттарда балаңызды қасыңызда

болғанда сезім күшін сезінесіз және оны білдірмеуге тырысасыз. Ата-ананың өз қорқынышымен, ызалығымен немесе мұңымен балаларға ауыртпалық салғысы келмейтіні түсінікті. Бірақ балалар ата-аналарының қандай сезімде екенін түсінетін халде. Іс жүзінде балалар да ата-анасын қорғау үшін олардан сезімдерін, жеке уайымдарын жасырулары мүмкін. Егер уайымыңыз өзара қарым-қатынастарыңызға әсер ететінін сезінетін болсаңыз, мүмкін баламен бұл туралы сөйлескен пайдалы шығар. Оған неге мұңды екеніңізді түсіндіріңіз, оған ашуланбағаныңызды айтып, жұбатыңыз.

Бүкіл емдеу кезеңінде сіз, балаңыз және аурухананың барлық қызметкерлері аурумен күресте серіктес болып табыласыздар. Оны жеңу үшін барлық уақытта бірге жұмыс істеу қажет. Әдетте бала қандай ем-шарадан өту керектігін білетін болса, егер сіз

қандай да бір шешімді дербес шешуге рұқсат ететін болсаңыз, әрине бұл шешім денсаулығына қауіп төндірмейтін болса, оған емдеуге белсенді қатысуға оңай болады. Емдеумен байланыстының бәрін талқылау өте маңызды, өйткені баланың

емді көп қабылдауына тура келеді, оған өзін-өзі қадағалау сезімін сақтауға көмектеседі және оны ата-анасымен және дәрігерлермен ынтымақтастықта болуға итермелейді. Бірақ кейбір балалардың кез келген жаста барлық толық жауапкершілікті үлкендерге жүктеуге дайын болатынын және алда болатын ем-шара туралы ештеңе білгісі келмейтінін есте сақтау керек. Онымен сөйлесуге дайындалғанда, баланың

мұндай көзқарасын ескреу керек. Аурухана қызметкерлері балаға емдеу мен ем-шаралардың қарапайым түсініктемесінен тұратын арнайы келісімге қол қоюды ұсынумен көмектеседі. Осы келісімге қол қойып, бала емдеуді түсінетінін, дәрігерлермен ынтымақтасуға келісетінін және емдеуде оған не нәрсе түсініксіз екенін сұрауға келісетінін растайды.

Бала қоюы мүмкін сұрақтар

Балалар табиғатынан бәрін білгісі келеді және олар ауру және емдеумен байланысты көптеген сұрақ қоюы мүмкін. Бала сізден барлық сұрақтардың жауабын біледі деп күтеді, өйткені ол сізге сенеді, ол үшін сіздің беделіңіз үлкен. Түрлі балалар әр уақытта сұрақ қоя бастайды. Кейбіреуі бірден сұрайды, басқалар кейінірек сұрайды. Сіздің дайын болуыңыз үшін балалар әдетте қоятын бірқатар сұрақтарды ұсынамыз.

«Неге Мен?»

Ауру себептері туралы ойланып, бала ауру өзінің кейбір әрекетінің нәтижесі деп болжам жасауы мүмкін. Дәл оның ауруға ұшырау себебін ешкімнің білмейтінін, аурудың себебі оның істеген әрекетінен емес екенін және ауруды ешкімнің ауруды жұқтырмағанын шындықпен айту қажет.

«Менің денсаулығым жақсара ма?»

Әдетте балалар отбасы мүшелері бірінің немесе достарының онкологиялық аурудан қайтыс болғанын біледі. Сондықтан балалардың көбі өздеріне не болатынын сұрауға қорқады. Оған қатты ауруға ұшырағанын және ауруды жеңу үшін емделуде екенін айту керек. Баланың ол үшін дәрігерлердің, медициналық бикелердің, жақындарының барлық жақсылықты жасауға тырысып жатқанын естуі маңызды. Осындай сөздерді айта отырып, сіз баланың өзі айтқан және айтпаған сұрақтарына жауап бересіз. Осылайша, оның сенімділігін туындатасыз, өйткені қаншама адамдардың оның қамын ойлайтынын біледі.

«Маған не болады?»

Онкологиялық ауру диагнозы жуық арада қойылған балалардың алдында көптеген жаңа және қорқыныш тудыратын заттар тұрады. Олар ауруханада болған уақытта өздерін нашар сезінетін, бастары тақыр немесе қол немесе аяғы кесілген басқа ауру балаларды көреді. Бірақ бала өз тағдыры туралы сұраудан именеді, сондықтан оған не болатынына қатысты ақиқат емес үрей дамуы мүмкін. Дәл осы себептен балаға алда жасалатын емдеу шаралары, мүмкін болатын жанама әсерлері туралы және оған болатын жағдайды қалай жеңу керек екені туралы айтқан маңызды. Оның онкологиялық аурулардың көптеген түрі бар екенін және басқа ауырған балаларда болғанның міндетті түрде өзінде болмайтынын білуі маңызды және пайдалы.

Балаға алдағы болатын емдеу кестесі туралы және ондағы өзгерістер туралы айту жақсы болады. Егер балада дәрігерге, емделуге, зерттеуге келетін күн белгіленген күнтізбе болса, бұл оған осы келулерге дайындалуға көмектеседі.

«Мен өзімді жақсы сезінгенде неліктен дәрі қабылдауым керек?»

Балалар көбіне дәрі қабылдауды өзін нашар сезінумен байланыстырады және өзін жақсы сезінгенде де дәрі қабылдау керек екендігіне таң қалады. Мұндай сұраққа жауап бере отырып, мысалы, ол өзін жақсы сезінген және ауру белгілерін көрмеген кезеңде оның «жаман» клеткалары жасырынып қалуы мүмкін екенін түсіндіруге болады. Және «жаман» клеткалардан толық айырылғанша емдеуді жалғастыра беру қажет екенін айту керек.

«Мен балаларға не айтамын?»

Онкологиялық аурулары бар балаларды өзінің ауруына достарының, сынып жетекшісінің қалай қарайтыны өте мазалайды. Бұл әсіресе ұзақ уақыт мектепте болмағанда немесе олардың сырт бейнесі нашар жаққа өзгергенде: шашы түскенде, күрт толғанда немесе арықтағанда мазалайды.

Баланың достарына және сынып жетекшісіне өзінің ауруы туралы тура және ашық айтуы және мекетепте болмаған кезде оған не болғанын және емдеу ерекшеліктерін талқылауы үшін олармен жақын қарым-қатынасын сақтауын қолдау керек.

Бұдан басқа бала адамдардың барлығы, оның ішінде ересектердің онкологиялық ауру туралы өзі білетіндей білмейтіндіктеріне дайын болуы тиіс. Олар ата-аналары мен дәрігерлерден естігенге қарама-қайшы нәрселерді айтуы мүмкін. Мұндай адамдармен

қарым-қатынаста болуы балаға күмән және үрей тудыруы мүмкін, мұның нәтижесінде сіз айтқан нәрселердің бәріне ызалануы мүмкін. Егер баланың мұндай әңгімелерді сізбен талқылауын қолдасаңыз, сіз оны кез келген осындай адасудан жолға сала аласыз. Қазір балаңыздың мінезі қалыптасатын уақыт және оның назарын мыналарға аудару маңызды:

біріншіден, ауру оны бұрынғымен салыстырғанда басқа адам етіп, өзгерткен жоқ;

екіншіден, кейбір адамдардың айтқандарына назар аударудың керегі жоқ, өйткені олар онкологиялық ауру туралы аз біледі және көбірек білгісі де келмейді;

үшіншііден, шын достары кез келген әңгімеге қарамастан, оның достары болып қалады.

«Мен бұрын істегендерімді істей аламын ба?»

Бұл сұрақтың жауабы жекеше және ауру түрі мен емдеу сипатына байланысты. Көптеген жағдайда емдеудің түрлі кезеңінде балаңызға кейбір шектеулер қою қажет болады. Дәрігер немесе медициналық бике шектеу қою қажет екенін айтса, балаға оның қанша уақытқа созылатынын және неліктен екенін айтқан жөн. Емдеу уақытында әрекеттің бір түрін болмай қалмайтын шектеу ескерілетін басқа түрімен ауыстыруға тырысыңыз. Мысалы, тромбоциттер санының төмен болуынан велосипед тебуге болмайды, оның достарын үйде сурет салуға немесе бірге бір нәрсе жасауға шақырыңыз.

Балаңызға қолдау көрсетіңіз

Сіз сияқты балаңыз да бір уақытара өзіне сенімді болмай, мазасызданып, үрейленетін болады. Бірақ бала мұны айтатын күйде емес. Ол оны үнсіз түрде білдіреді. Ата-ана ретінде сіз балаңыздың әдетте өзін қалай ұстайтынын білесіз, сондықтан оның күйін өзіңіз сезе аласыз. Ойлап табылған ойын балаңыздың өз қорқынышын және мазасыздануын білдіруіне көмектесу тәсілі және оған қолдау көрсету және қайраттандыру

мүмкіндігі болуы мүмкін. Сурет салу, үй жануарларымен және қуыршақпен ойындар, түрлі медициналық құралдармен ойнаған ойынның ерекшелігі арқылы бала сізге болып жатқандарды түсінбейтінін, сіздің сүйіспеншілігіңіз керек екенін, сіздің оны тыныштандыруыңыз керек екенін білдіре алады.

Кейбір балаларға өз сезімдерін білдіру қиынға түседі, бұл қайталанатын шатасудан, тәбетінің бұзылуынан, мінез-құлқындағы проблемалардан және мектепте үлгерімінің нашарлауынан көрінеді. Кейбір балалардың өте жас кездеріндегі мінезі қайталануы мүмкін. Мысалы, олар төсекте зәр жіберіп қоюы немесе бас бармағын сора бастауы мүмкін. Мұндай көріністердің бәрін педиатрмен, медбикемен, мектептің психологымен талдау маңызды.

Сіздің балаға қатысты ата-аналық «алтыншы сезім» қалыптасатынын ескеру маңызды. Проблемаларға оның мінез-құлқы арқылы қараудың қажеттігі жоқ, бірақ мұндай жағдайға педиатр, медбике, мектептің психологы мен мұғалім тап болған шығар және олар кәсіби білімдеріне сүйене отырып, сізге көмектесуі мүмкін.

Сондай-ақ балаңызда оның құрбыластарына тән барлық сезімдердің сақталатыны есіңізде болсын. Балаңызға онкологиялық ауру диагнозын қойғанда және оны емдеу кезеңінде оны тыныштандыруға көмектесуі мүмкін кейбір ұсыныстарды ұсынамыз.

1

Аурудың қандай бір қатенің нәтижесі емес екенін және ауру да емдеу де жазаны білдірмейтінін есіне салыңыз.

2

Ауруды, емдеуді және олармен байланысты ем-шараны түсіндіргенде шынайы және нақты болыңыз.

3

Ешкім, балаңызды қоса, сіздің бәрін білетініңізді күтпейді. «Мен білмеймін» деп айтудан қорықпаңыз.

4

Балаңыздан не ойлайтынын сұраудан қорықпаңыз. Бұл жаңа үрей тудырмайды, бірақ ондағы бар үрейді білдіруге мүмкіндік береді. .

5

Баланың бойындағы сезімді мойындаңыз. Мұңдану және жылау қисынды екенін, бұл оның уайымын іштен шығаратынын түсіндіріңіз.

6

Ойына келгенін істеуге рұқсат бермеңіз. Алайда бала үшін сіз анықтайтын бұл кезеңде шектеу өзгеруі мүмкін. Балаға кейбір ережелерді сақтамау, мысалы, күн тәртібі, аса көнгіштік табиғи нәрсе екеніне қарамастан баланың алаңдаушылығын тудыруы мүмкін, бұл сіз оны көзіңізге ілмейсіз, яғни енді жақсы көрмейсіз деп ойлауына алып келуі мүмкін.

7

Өзіндегі болып жатқан жағдайға баланың ықпал етуіне мүмкіндік беріңіз, өйткені бұл оның денсаулығына қауіпті емес және емдеуге кедергі жасамайды. Оған таңдауға мүмкіндік беріңіз және емдеумен байланысты болмай қалмайтынын шектеулерге қарамастан мектептегі сабақтарына және басқа оның әуестенушіліктеріне ықпал ету және өсу мүмкіндігі болатындай етіп емдеу кестесін жасаңыз.

8

Баланы өз мазасыздығын әлеуметтік қолайлы түрде басатындай етіп ынталандырыңыз. Қарындаштармен және бояулармен сурет салу, қуыршақ театрында ойнау немесе рөлдік ойындарға қатысу баланың өз сезімін қауіпсіз білдіруге мүмкіндік береді.

9

Баланы өз сезімін ашық айтуға ынталандырыңыз. Отбасы үшін сезімді талқылау – үрейді азайтудың, отбасының барлық мүшелеріне аурумен бірлесіп күресуге көмек берудің жақсы мүмкіндігі.

10

Балалардың жақсы және жаман күндері болатынын есте сақтау керек.

11

Медиктердің сізге және отбасыңызға қолдау көрсетуге және сұрақтарыңызға жауап беруге дайын екенін есте сақтаңыздар.

12

Балалар, әсіресе бес жасқа дейінгі жас балалар, ата-аналарынсыз қалғанда қатты қайғырады. Кетер алдында оларды жақсы көретіндіктеріңізді және қалайда қайтып келетініңізді айтып тыныштандырыңыз.

13

Балаңыздың достарымен, отбасының басқа мүшелерімен, мектепке бармаған кезде де сынып жетекшісімен жақсы қарым-қатынаста болуын қолдаңыз. Ол үй тапсырмасын орындай отырып, мүмкін болғанда мектепке қайта келсе жақсы болар еді. Бұл бала үшін ауырғанына қарамастан бұрынғыдай достары, түрлі қызығушылықтары және өз міндеттері бар қалыпты адам екенін білдіреді.

14

Балаңыздың жағдайына қарамастан бұрынғысынша ауырғанға дейін қандай тамаша адам болса, сондай тамаша адам. Отбасының әр мүшесінің жақсы көруді сезінетіндей және әрқайсысына өз сүйіспеншілігін білдіруге мүмкіндік беретіндей уақыт бөлуге тырысыңыз. Сүйіспеншілігіңізді тура айтуға ұялмаңыз. Қиын минуттарда сүйіспеншілік туралы жай аңғарудан құдақпен естіген маңызды.

Сондай-ақ өзіңіз туралы да ұмытпаңыз. Сіз де қолдау көрсетуге және демалуға тиіссіз. Бұдан басқа бір жағынан балаңыздың назары сіздің жай-күйіңізге және қарым-қатынасыңызда болады.

Ұлттық Денсаулық Институты (АҚШ) шығарған «Talking With Your Child About Cancer» кітапшасының аудармасы.

«АМИЛА» онкологиялық ауруы бар ауруларға көмек қоры» қоғамдық қорының волонтерлері дайындаған басылым